

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Ing. M. Ř.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem, se sídlem Purkyňova 6, Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2018, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 2. 2019, č. j. 17 Ad 3/2018 - 28,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 2. 2019, č. j. 17 Ad 3/2018 - 28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava rozhodnutím ze dne 19. 2. 2018, č. j. X, podle § 39 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“), rozhodla tak, že žalobce nemá nárok na ošetřovné ode dne 12. 1. 2018 do 14. 1. 2018 při ošetřování jeho dítěte M. Ř., nar. X. V odůvodnění tohoto rozhodnutí prvoinstanční orgán uvedl, že ošetřovaný syn je dítětem starším 10 let a nežije s žalobcem v domácnosti, neboť podle rozsudku soudu byl po rozvodu manželství rodičů svěřen do péče matky a otec je oprávněn se s ním stýkat každý sudý kalendářní týden v roce od středy 17:00 hodin do neděle 18:00 hodin. Nejedná se tak o svěřením dítěte do společné nebo střídavé péče, při nichž se pro účely zákona o nemocenském pojištění za domácnost považuje domácnost každého z rodičů.

[2] Žalovaná rozhodnutím ze dne 3. 5. 2018, č. j. X, podle § 90 odst. 5 věty první zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, zamítla odvolání a uvedené rozhodnutí potvrdila. Přitom se ztotožnila se závěrem správního orgánu prvního stupně o nesplnění podmínek pro přiznání ošetřovného žalobci za ošetřování jeho syna, což dále odůvodnila úvahou, že domácností je trvalé a předem časově neomezené soužití, a proto za něho nelze považovat dny soudně upraveného styku otce s dětmi.

[3] Dále odvolací orgán nad rámec povinného rozsahu odůvodnění rozhodnutí uvedl, že žalobce uplatnil dne 12. 2. 2018 prostřednictvím svého zaměstnavatele na předepsaném tiskopisu nárok na ošetřovné za období od 12. 1. 2018 do 14. 1. 2018 také při potřebě ošetřování své dcery N. Ř., nar. X. Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava ve zkráceném řízení ve smyslu § 153 zákona o nemocenském pojištění posoudila zákonem stanovené podmínky pro nárok žalobce na ošetřovné při ošetřování dcery a formou výplaty dávky ve věci rozhodla. Tím došlo k naplnění ustanovení § 191 zákoníku práce, podle kterého je zaměstnavatel povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance po dobu ošetřování dítěte mladšího 10 let. Nadto v případě splnění zákonné podmínky domácnosti a přiznání ošetřovného žalobci za ošetřování M. Ř. v období od 12. 1. 2018 do 14. 1. 2018 by muselo být s ohledem na ustanovení § 40 odst. 4 zákona o nemocenském pojištění rozhodnuto o tom, že za stejné období nemá tento nárok ohledně ošetřování N. Ř.

[4] Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 20. 2. 2019, č. j. 17 Ad 3/2018 - 28, žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalované zamítl.

[5] V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že vymezení pojmu domácnosti v ustanovení § 3 písm. v) věty před středníkem zákona o nemocenském pojištění nevylučuje možnost vzniku domácnosti nezletilého dítěte i s tím rodičem, kterému není svěřeno do výlučné péče. Rozhodující budou konkrétní okolnosti takového soužití, tedy zda i v takovém případě budou splněny ukazatele, z nichž je možné usuzovat na trvalost soužití s tímto rodičem a ostatními členy domácnosti. Pro naplnění definičních znaků domácnosti musí být soužití naprosto pravidelné, nesmí se jednat o občasné návštěvy či pouze společné dovolené, doba takto trávená nesmí být nepoměrně kratší, než doba, pro kterou dítě bude žít v domácnosti s rodičem, jemuž je svěřeno do výlučné péče, v průběhu společného žití bude tento rodič zcela hradit potřeby dítěte, o dítě pečovat a dítě bude ve všech aspektech žít v domácnosti tohoto rodiče tak, jako by bylo členem rodiny. Speciální úprava zakotvená v § 3 písm. v) věty za středníkem zákona o nemocenském pojištění pouze usnadňuje situaci správnímu orgánu, který v případě společné a střídavé péče se nemusí zabývat otázkou splnění podmínek vzniku domácnosti u obou rodičů. Toto znění zákona však nevylučuje, aby v případě svěřením dítěte do péče pouze jednoho z rodičů nedošlo ke vzniku domácnosti dítěte i u rodiče druhého. Proto v případě, kdy je dítě starší 10 let svěřeno do výlučné péče a nárok na ošetřovné uplatní rodič, kterému svěřeno nebylo, se správní orgán musí bedlivě zabývat všemi těmito skutečnostmi a zvážit, zda jsou v konkrétním případě splněny podmínky vzniku domácnosti i u druhého z rodičů. V nyní posuzované věci však žalovaná, vedena svým nesprávným názorem ohledně výkladu § 3 písm. v) zákona o nemocenském pojištění, takto nepostupovala, a proto je její rozhodnutí v tomto směru nepřezkoumatelné.

[6] Uvedená vada však podle dalšího závěru soudu neměla vliv na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí. Druhým důvodem pro nepřiznání ošetřovného totiž bylo podle žalované to, že za požadovanou podpůrčí dobu bylo žalobci přiznáno ošetřovné na dceru N. a poskytnutí této dávky za stejnou podpůrčí dobu pro onemocnění jeho syna M. brání ustanovení § 40 odst. 4 zákona o nemocenském pojištění. Uvedený závěr přitom nebyl žalobou otevřen přezkumu a jeho správností se tak nebylo možné blíže zabývat. Tento důvod zamítnutí nároku na ošetřovné ob stojí samostatně, takže ačkoliv byla žalobní námitka shledána důvodnou, není pro posouzení zákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí rozhodná, neboť rozhodnutí žalované je po věcné stránce správné.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[7] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost, kterou na výzvu Nejvyššího správního soudu doplnil. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že ji podává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítl, že krajský soud část odůvodnění rozhodnutí žalované nevyložil správně. Tu totiž není možné považovat za zamítavou argumentaci, respektive za důvody, na nichž by bylo vystaveno rozhodnutí o odvolání, nýbrž zcela nepochybně za konstatování *obiter dictum*, které obsahuje úvahy žalované, na nichž však její rozhodnutí nestojí. Jelikož je správní soudnictví vystaveno na výlučně kasačním principu, nepřísluší správnímu soudu, aby předjímal jiné důvody pro zamítnutí žádosti účastníka správního řízení, než ty, na kterých vystavěl své rozhodnutí správní orgán. Navíc předmětná argumentace v rozhodnutí žalované sloužila k jistému „lidskému“ vysvětlení toho, že žadatel vlastně nebyl v důsledku jeho vydání finančně zkrácen, protože i kdyby mu správní orgán vyhověl, nedostalo by se mu plnění, které mu bylo vyplaceno v jiném správním řízení. Tato skutečnost však nemá relevanci ve vztahu k zamítnutí odvolání, a proto na ni nemohl odkázat ani krajský soud.

[8] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl zrušení rozsudku krajského soudu i rozhodnutí správních orgánů obou stupňů a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázala na svá tvrzení uvedená v žalobním řízení, aniž by jakkoliv polemizovala s obsahem kasační stížnosti a jejího doplnění.

III. Posouzení kasační stížnosti

[10] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Stěžovatel v kasační stížnosti označil důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[11] Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis, popř. je sice aplikován správný právní předpis, ale tento je nesprávně vyložen.

[12] Žalovaná v odůvodnění rozhodnutí o odvolání poukázala na skutečnost, že stěžovateli byl přiznán nárok na ošetřovné při ošetřování dcery N. mladší 10 let ve vztahu k období od 12. 1. 2018 do 14. 1. 2018, za které v nyní posuzované věci požádal i o ošetřovné při ošetřování syna M. staršího 10 let. Zároveň žalovaná s odkazem na znění § 40 odst. 4 zákona o nemocenském pojištění vysvětlila, že žalobce by nemohl pobírat ošetřovné ve vztahu k oběma jeho dětem současně a pokud by tedy splnil podmínku domácnosti potřebnou pro přiznání nároku na ošetřovné při ošetřování syna, neměl by tento nárok při ošetřování dcery.

[13] Podle § 40 odst. 4 zákona o nemocenském pojištění *jestliže v průběhu podpůrčí doby, po kterou se zaměstnanci vyplácí ošetřovné, dojde ke vzniku potřeby ošetřování jiné fyzické osoby nebo potřeby péče o jinou fyzickou osobu, nevypláčí se tomuto zaměstnanci ošetřovné, na něž vznikl nárok z tohoto důvodu, po podpůrčí dobu, po kterou trvá předchozí nárok na výplatu ošetřovného; podpůrčí doba v případě vzniku potřeby ošetřování (péče) jiné fyzické osoby se však stanoví ode dne, ve kterém tato potřeba nastala.*

[14] Uvedené ustanovení tedy dopadá i na situace, kdy oprávněná osoba ošetřuje fyzickou osobu a v době trvání podpůrčí doby vznikne u téže oprávněné osoby potřeba ošetřování další fyzické osoby, v důsledku čehož se jednotlivé podpůrčí doby překrývají. V tomto případě nárok na další ošetřovné z důvodu ošetřování další osoby vzniká, avšak nevypláčí se po dobu, po kterou trvá předchozí nárok na výplatu ošetřovného, přičemž podpůrčí doba u dalšího nároku na ošetřovné nadále běží (srov. Přib, J.: Zákon o nemocenském pojištění. Komentář, 1. vydání, Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha 2009, str. 111).

[15] V posuzované věci je však předmětem soudního přezkumu rozhodnutí správních orgánů o tom, že žalobce nemá nárok na ošetřovné ode dne 12. 1. 2018 do 14. 1. 2018 při ošetřování jeho dítěte M. Ř., nikoliv že se mu po tuto dobu nevypláčí ošetřovné při ošetřování syna z důvodu pobírání této dávky nemocenského pojištění při ošetřování dcery N. Ř. Za této situace není možné souhlasit se závěrem krajského soudu, že poskytnutí ošetřovného na dceru N. za uvedenou podpůrčí dobu představovalo druhý důvod pro zamítnutí nároku stěžovatele na přiznání ošetřovného při ošetřování syna M. Ten podle krajského soudu obstojí samostatně a umožňuje tak považovat rozhodnutí žalované za věcně správné, ačkoli byla shledána důvodnou žalobní námitka týkající se splnění podmínky vzniku domácnosti i u druhého z rodičů, kterému nebylo ošetřované dítě starší 10 let svěřeno do péče. Naopak, na základě uvedených skutečností je zřejmé, že rozhodnutí správních orgánů o nepřiznání nároku na ošetřovné ve vztahu k M. Ř. za období od 12. 1. 2018 do 14. 1. 2018 bylo postaveno toliko na závěru, podle něhož stěžovatel nežije se synem v domácnosti, neboť ten nebyl svěřen do jeho péče. Uvedený právní názor žalované

pokračování

však krajský soud neakceptoval s tím, že bylo třeba v tomto směru zvažovat všechny relevantní skutečnosti za účelem posouzení podmínky vzniku domácnosti i u druhého rodiče, který v uvedené podpůrčí době ošetřoval své dítě starší 10 let. Za této situace měl krajský soud rozhodnutí žalované o odvolání zrušit, což však neučinil.

IV. Závěr

[16] S ohledem na shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že krajský soud v předcházejícím řízení posoudil příslušnou právní otázku nesprávně a jeho rozsudek je tak nezákonný, čímž byl naplněn důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Kasační stížnost je tedy důvodná, a proto Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud však nemohl postupovat podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. a současně se zrušením rozsudku krajského soudu zrušit i rozhodnutí správních orgánů obou stupňů, jak stěžovatel požadoval. V řízení o této kasační stížnosti se totiž nebylo možné zabývat správností závěru krajského soudu ohledně klíčové otázky možného vzniku domácnosti i u druhého rodiče, jemuž nebylo svěřeno do péče dítě, které v podpůrčí době ošetřoval. Zrušením rozhodnutí správních orgánů by tedy došlo ke zkrácení procesních práv žalované, neboť ta by neměla možnost uvedený závěr krajského soudu napadnout kasační stížností.

[17] V dalším řízení rozhodne krajský soud také o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2019

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu